

HUKUK
ÖZİŞİK
NOTLAR 1996

ROMA HUKUKU GÜZ VİZE

İletişim : 0505 346 19 98

@ozisikhukuknotlar

ROMA HUKUKU

Roma Hukuku, Roma şehrinin kurulduğu tarihte (M.Ö. 753) başlar. Doğu-Batı ayrımı (M.S. 395), Batı Roma'nın yıkılışı (M.S. 476) gibi tarihleri de kapsayan Roma Hukuku dönemi, Iustinianus'un ölümüne kadar (M.S. 565) devam eder.

Iustinianus'un ölümünden sonra, Doğu Roma'da geçerli olan hukuka 1453 (Doğu Roma'nın yıkılışı)'e kadar Bizans Hukuku (Yunan-Roma Hukuku) adı verilmiştir.

Iustinianus'un politikası Doğu Roma(Bizans) İmparatorluğunda eski Roma İmparatorluğunu tekrar ortaya çıkarmaktı.

Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılışından, 19. yy'da Avrupa'daki kanunlaştırma hareketlerine kadarki dönemde Roma Hukuku, 'Ortak Hukuk'(müşterek hukuk) adını almıştı. 19. yüzyıldan sonra kanunlaştırma hareketlerinin artmasıyla ulusal hukuk sistemleri gelişti ve Roma-Bizans Hukuku eskisine göre daha az etkili hale geldi.

ROMA HUKUKU'NUN ÖNEMİ

1-Çağdaş Özel Hukuk sistemlerine etkileri: Batı Avrupa'nın büyük bir kısmını egemenliği altında bulunduran Batı Roma İmparatorluğu yıkıldıktan sonra bu topraklarda oluşan siyasal parçalanma Roma Hukuku'nun izlerini silmemiştir. Roma Hukuku, Avrupa'daki birçok Özel Hukuk sisteminin dayandığı temellerden biri olmuştur. Almanya, Fransa, İtalya, İsveç gibi ülkelerdeki özel hukuk kurallarının önemli bir kısmı Roma Hukukundan gelir.

2-Hukuki düşünceye etkileri: Hukuki düşünüş tarzı ve yöntemi ilk olarak Romalı hukukçular tarafından ortaya konmuştur. Hukukçu olmanın ilk koşulu da hukuki düşünüş yöntemini öğrenmektir. Bugün bile dünyadaki birçok hukukçu Romalıların yarattığı hukuki düşünce yöntemlerini ve yarattıkları kavramları kullanmaktadır.

3- Hukuk Tarihi açısından önemi: Geleneksel ve katı kurallarıyla bilinen Roma 'Ius civile'sinin ekonomik, toplumsal, siyasal değişim ve gelişimlerin oluşturduğu yeni gereksinimleri karşılayacak hale gelmesindeki organik gelişim, hukuk tarihinin yararlanabileceği en verimli alanlardandır.

4-Karşılaştırmalı Hukuk ve Devletler Özel Hukuku açısından önemi: Karşılaştırmalı Hukuk adlı bilim dalı sayesinde hukukçu, kendi ulusal hukuk sistemlerinin bir kültür düzeyinin ürünü olan hukuki gelişim olanaklarından sadece biri olduğunu görür. Romanist (Roma hukuku etkisinde kalmış Orta ve Batı Avrupa ülkelerinin hukukları) gruptaki hukuk sistemlerinin temeli olan Roma hukukunun bilinmesi, bu hukukların anlaşılması açısından önemlidir.

Aynı şekilde Devletler Özel Hukuku adlı hukuk dalının da Romanist ülkelerin hukuklarına nüfuzu kolaylaştıracak olan Roma Hukuku bilgisinden yararlanacağı bir gerçektir.

ROMA HUKUKU'NUN TÜRKİYE AÇISINDAN ÖNEMİ

1-M.S. 330-1453: Roma Hukukunun son yüzyıllardaki değişimini Roma'nın başkenti olan Constantinopolis(İstanbul)'te tamamlaması sebebiyle önemlidir. Corpus Iuris Civils (klasik dönemdeki eserlerin toplanıp güncel hale getirilmesiyle oluşturulmuş hukuk külliyatı) de Iustinianus tarafından İstanbul'da hazırlatıldı.

2-M.S. 1453-1926: Constantinopolis'in Türk egemenliğine geçmesiyle bu topraklarda İslam Hukuku geçerli oldu ve Roma Hukuku etkisini kaybetti.

3-1926'da Türk Medeni Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonraki durum: Romanist olan İsviçre Medeni Kanunu'nun ve Borçlar Kanunu'nun uyarlanması Roma Hukukunun bilinmesini gerektirmektedir.

ROMA SİYASAL TARİHİNİN ANAHATLARI VE ROMA'NIN SİYASAL DÖNEMLERİ

Genellikle kabul edilen görüşe göre Roma siyasi tarihinin başlangıcı, bugün İtalya'nın başkenti olan Roma şehrinin kuruluş tarihi olan M.Ö. 753'tür. M.Ö. 753 - M.S. 1453 arası süren Roma siyasi tarihi, devlet teşkilat şekillerine göre dörde ayrılır:

1-KRALLIK DÖNEMİ (M.Ö. 753 - M.Ö. 509)

Roma şehir devletinin Romulus tarafından bir krallık olarak kurulduğu ve sonraki altı kralın faaliyetleri tarihçiler tarafından anlatılır. Roma'nın iki yüzyıldan fazla bir süre krallar tarafından yönetildiği ve devlet temellerinin bu dönemde atıldığı bilinir.

Krallık döneminin 3 siyasi organı vardır:

A) KRAL (REX)

Hayatının sonuna kadar görevi süren kral, ölmeden önce kendinden önceki kralı belirlerdi. Devletin yönetimiyle ilgili her şey kralın elindeydi. Aynı zamanda dini reisi ve ordunun da komutanıydı. Cezalandırma yetkisi vardı. Yasama, yürütme, yargı yetkilerine sahipti. Kurallar koyabilir, diğer devlet temsilcilerini de seçebilirdi. Yetkileri kamu hukuku açısından önemlidir.

B) HALK MECLİSİ (COMITIA CURIATA)

Halk bu dönemde üçe ayrılıyordu:

***PATRICIUSLAR:** Aynı soyadı taşıyan kişilerin oluşturdukları ailelere 'gens' deniyordu.

Gensler, ekonomik ve dini açıdan bağımsızlardı. Gens mensuplarına 'gentilis' ya da 'patricius' deniyordu. Roma vatandaşı (cives) sayılıyorlardı.

***PLEBLER:** O zamana göre toplumda ikinci derecede görülen plebler, gensler dışında görülen çiftçi ya da zanaatçı kişilerdir. Siyasal haklardan yararlanamıyorlar, oy veremiyorlar, asker olamıyorlar, devletin yüksek kademelerinde görev alamıyorlardı. Patriciuslarla evlenemezlerdi. Avam sınıfını oluşturdukları düşünülüyordu. Cumhuriyet Dönemi'nde ancak vatandaş sayılmaya başladılar.

***CLIENTLER:** Ekonomik yönden Patriciuslara bağlı kişilerdi. Onların hizmetinde çalışıyorlardı. Krallığın sonuna doğru Pleblere dahil oldular.

Krallık döneminde, halkın yönetime katılması halk meclisi sayesinde oluyordu. Meclise yalnızca vatandaş sayılan Patriciuslar katılabiliyordu. Meclisin yasama yetkisi yoktu. Sadece toplumla ilgili önemli hukuki işlemler için meclis kararı gerekiyordu.

C) SENATUS

Yaşlılar kuruludur. Sadece Patriciuslar Senatus üyesi olurdu. Kralın danışma kurulu olan Senatus üyeleri kral tarafından seçilirdi. Kral Senatusa danıştı ama kararlarda Senatusa bağlı değildi. Senatusun kral ve devlet hayatı üzerinde manevi nüfuzu vardı.

2-CUMHURİYET DÖNEMİ (CONSULLER DÖNEMİ) (M.Ö. 509 - M.Ö. 27)

Tarquinus Superbus adlı kralın diktatörlüğüne karşı Iunius Brutus önderliğinde M.Ö. 509'da ayaklanan halk, yaklaşık 500 yıl sürecek cumhuriyeti kurmuştur.

Bu dönemde Roma'nın siyasal egemenlik alanı genişlemiştir. Başarılı savaşlar yapmışlar ve sonradan tüm İtalya'yı ele geçirmişlerdir. Sonradan Kartaca devletiyle yapılan Pön Savaşları'nı kazanan Roma, Akdenizdeki birçok devleti egemenlik altına almıştır. Batıda Fransa ve İspanya; doğuda Yunanistan, Balkan yarımadası, Hazar'a kadar Anadolu, Suriye, Filistin, Mısır; kuzeyde Ren Nehrine kadarki alan ve hatta Britanya adlarının bir kısmı; güneyde de güney Afrika kıyıları Roma egemenliği altına girmiştir. Yani 'dünya imparatorluğu' niteliği kazanmıştır.

Bu yönetimdeki siyasal organlar dörde ayrılır:

A. CONSULLER: Halk meclisi tarafında bir yıl devleti yönetmek üzere seçilen iki Consul, halkın temsilcisi durumundalardı.

-Tüm devlet işlerini yürütürlerdi.

-Orduya kumanda ederlerdi. Bu yüzden onlara 'praetor' (önden giden) denilirdi.

-Yargılama organı idiler. Bu yüzden onlara 'iudices' (yargıçlar) deniyordu.

-Yürütme görevleri dolayısıyla 'Magistra' ya da 'consul' deniyordu.

-Kanun teklifinde bulunurlar fakat kanun koyamazlardı.

B.DİĞER MAGİSTRALAR:

Consuller her alana yetişemeyince Magistralar da aynı yetkilerle donatıldı. İki consul ve bir magistra vardı. Yani üçüncü consul sayılırdı. Yargı işlerine bakardı. Consuller gibi orduya komuta ederdi. Praetor adı iyice yerleşti. Praetorlar, Praetor hukukunu yarattılar.

Yargı işleri çoğalınca yeni bir praetor seçildi. Bu praetor yabancılar arasındaki anlaşmazlıklara baktığı için 'yabancı praetoru' dendi. İlk praetor ise Roma yurttaşlarıyla ilgilendiği için 'şehir praetoru' denildi.

C.HALK MECLİSLERİ

Bu dönemde, Krallık döneminden kalan sadece patriciusların katıldığı meclislerin yanında halkın yönetime daha etkin katılması için yeni meclisler kuruldu.

Bunlardan biri hem patriciusların hem de pleblerin katıldığı Comita centruata'dır. Magistra seçimleri, kanun tekliflerinin kabulü veya reddi ve yargı işlerinde görevliydi.

Bir de Plebler meclisi vardı. Bu mecliste alınan kararlar patriciuslar için de bağlayıcıydı.

D.SENATUS

Magistralar ve consuller karşısında senatus, yönetimin istikrar unsuruydu. Senatus üyelerini önceden consuller tarafından yapılırken sonradan bu yetki başka bir magistraya verildi.

Senatusun yetkileri özellikle iki alanda önemliydi:

1-Yasama: Magistralar tarafından sunulan kanun teklifleri önce senatusta tartışılıyor sonra halk meclislerine gidiyordu. Mecliste kabul edilen önerilerin de tekrar senatus tarafından onaylanması ve duyurulması gerekiyordu.

2-Yürütme: Devletle ilgili bütün işlemlerde senatusa danışılıyordu. Consuller ve diğer magistralar

Notun Devamı İçin ...

ozisikhukuknotlar ▾

72
gönderi

9.897
takipçi

2.398
takip

☆ ÖZİŞİK KIRTASIYE ☆
Hukuk Hizmeti
⚖️ **Hukuk Fakültesi Ders Notları Bilgi & Sipariş** ⚖️
💎 DM & Whatsapp 💎
🔻🔻 **Shopier Magaza Siparis Linki** 🔻🔻
🔗 shopier.com/Ozisikkirtasiye

**DERS NOTLARINI
SİPARİŞİ İÇİN
ULAŞABİLİRSİNİZ**